

Masimova Khurshida Tashbolatovna'yın 6D010300 – «Pedagoji ve Psikoloji» uzmanlık alanında Doktora (PhD) derecesini almak için hazırlamış olan «Eğitimcilerin becerilerini geliştirme koşullarında öğrenenlerin eğitim başarılarını değerlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi» konulu tezi hakkındaki bilimsel danışmanın

**öğretmenlerin becerilerini geliştirme koşullarında
öğrencilerin öğrenme başarılarını değerlendirme problemini araştırırken
YORUMU**

Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki eğitim sisteminin modernizasyonu ile bağlantılı olarak, 2016 yılından bu yana, orta eğitim sisteminde öğrenci başarısının kriter temelli değerlendirme sistemi uygulamaya konmuştur. Kriter temelli değerlendirme sistemi eğitim kalitesini artırmak için önemli bir araçtır. Bu nedenle modern eğitimin içerik özelliklerinden biri olarak eğitim sürecinin temelini oluşturur. Öğrenme ve eğitim sürecinde değerlendirme konusu, pedagoji teori ve pratiğindeki en önemli konulardan biridir. Çünkü bireyin gelişiminde önemli olan etkinlik her zaman değerlendirme yoluyla gerçekleştirilir. Ayrıca, değerlendirme eğitim sürecinin önemli bir bileşeni olarak geliştirilmelidir.

Eğitim sürecinde öğrenci başarısının kriter temelli değerlendirme teknolojisinin tanıtılması, bu konunun bilimsel olarak doğrulanmasının önemini açıklamıştır. Bu bağlamda, öğretmenlerin değerlendirme etkinliğini geliştirme konusu gündeme geldi.

Araştırma, modern eğitim bağlamında öğrencilerin eğitim başarılarını değerlendirme faaliyetinin anlamı, içeriğini, özelliklerini, öğretmenlerin değerlendirme faaliyetlerinin geliştirme koşullarını ve ilkelerini tanımlar.

Araştırmada, öğretmenlerin değerlendirme etkinliklerinin geliştirilmesinin önündeki engeller olarak aşağıdaki faktörler tespit edilmiştir:

- Teorik düzeyde - öğretmenlerin becerilerini geliştirme koşullarında öğrencilerin öğrenme başarılarını değerlendirme problemini araştırırken açık kuralların olmaması ve bu nedenle "değerlendirme", "kriter temelli değerlendirme" ve "öğretmenin değerlendirme faaliyetleri" kavramlarının içeriğinin netleştirilmesi ve yapısal özelliklerini açıklamak ihtiyacı;

- Ampirik düzeyde, öğretmenlerin yeni değerlendirme sistemini kullanmak motivesinin zayıflığı, değerlendirme faaliyetlerinin uygulanmasında organizasyon ve iletişim becerilerinin eksikliği, öğrenci başarısını değerlendirmede yeterliliklerden ziyade bilginin değerlendirilmesine öncelik verilmesi, değerlendirme araçlarının kullanımında dinamiklerin olmaması ve değerlendirme stratejilerini etkin bir şekilde kullanma becerilerinin eksikliği.

Bu faktörlere dayanarak, aşağıdaki çelişkiler tespit edilmiştir:

- toplumu, eğitim kurumlarını ve öğrencileri değerlendirme faaliyetlerinin uygulanmasında gelişmiş becerilere sahip öğretmenlere nesnel ihtiyaç olması ve öğretmenin öğrencilerin ileri eğitim koşullarında öğrenciler başarılarını değerlendirme faaliyetlerinin bilimsel olarak gerekçelendirilmemesi;

- öğretmenlerin öğretim sürecinde ölçüt değerlendirme kullanımının etkili yollarını öğrenme isteklerindeki artış ve öğretmenlerin değerlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesinin organizasyonel ve metodolojik temellerinin sistematik hale getirilmemesi;

- öğretmenlerin öğrencilerin eğitim başarılarını değerlendirme faaliyetlerini geliştirme ihtiyacı ve böyle bir fırsatın gerçekleştirilmesini sağlayan etkili koşulların bilimsel gerekçesinin olmaması.

Belirlenen bu çelişkiler, H.Masimova'nın bilimsel çalışmasının araştırma sorununun önemini belirler ve «Eğitmcilerin becerilerini geliştirme koşullarında öğrenenlerin eğitim başarılarını değerlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi» konulu tezi derin bilimsel araştırma gerektirmektedir.

Doktora öğrencisinin araştırmasının amacı, eğitimcilerin öğrencilerin eğitim eğitim başarılarını değerlendirme faaliyetinin gelişimini bilimsel ve teorik olarak doğrulamak, öğretmenlerin değerlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi için koşulları belirlemek, bir deney yapmak ve onun etkin ve uygun olduğunu kanıtlamaktır.

Bu amaca ulaşmak ve araştırma problemlerini çözmek için, doktora öğrencisi kapsamlı bir plan geliştirmiş ve bunu üç aşamada uygulamıştır:

- problemle ilgili materyaller toplanmış ve analiz edilmiş, sistematize edilmiş, bilimsel aparat belirlenmiş, öğretmenlerin en iyi uygulamaları toplanmış ve özetlenmiş, deneysel çalışma programı hazırlanmış;

modern öğretmenlerin öğrencilerin eğitim başarılarını değerlendirmeye yönelik faaliyetlerinin geliştirilmesi için bilimsel temeller belirlenmiş, etkili koşullar doğrulanmış, değerlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesinin yapısal ve içerik modeli yapılmış;

- Araştırma ile ilgili deneysel çalışmalar, "Orleu" Ulusal Mesleki Gelişim Merkezi AŞ ("Orleu" BAOU AK) bir şubesi olan "Almatı bölgesindeki Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Enstitüsü" temelinde gerçekleştirilmiştir.

Deneysel çalışma sırasında elde edilen sonuçlar analiz edilerek işlendi ve güncellendi, tez araştırması gereksinimler doğrultusunda yürütülmüştür.

Sonuç olarak, araştırma sırasında doktora öğrencisi amacına ulaşmış ve bilimsel hipotezini kanıtlamıştır. Doktora araştırmasının sonuçları, Uluslararası konferanslarda, seminerlerde, Kazakistan Cumhuriyeti Yükseköğretim ve Bilim Bakanlığı Eğitim ve bilim alanında Kalite Güvence komitesi tarafından önerilen bilimsel yayınlarda ve uluslararası Scopus veritabanındaki dergilerde yayınlanmıştır.

H.Masimova'nın araştırma konusunun modern eğitimdeki önemi, "Modern eğitim bağlamında öğretmenlerin değerlendirme faaliyetlerinin geliştirilmesi" konulu tezin gereksinimlere uygun olarak yazıldığını göz önüne alarak, tez savunmasına yönlendirilmeye layık görülmektedir.

Yabancı danışman:

Gazi Üniversitesi, Türkiye

Eğitim fakültesi «Eğitim bilimleri» bölümü

Prof. Dr. Adnan Kan

Масимова Хуршидам Ташболатовнаның 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін «Педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамыту» тақырыбында дайындалған диссертациялық зерттеу жұмысына ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Қазақстан Республикасында білім беру жүйесінің модернизациялануына байланысты 2016 жылдан бастап орта білім беру жүйесіне білім алушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесі енгізілген.

Критериалды бағалау жүйесі білім сапасын арттырудың маңызды құралы саналады. Сондықтанда, жаңартылған білім берудің мазмұндық ерекшеліктерінің бірі ретінде оқыту процесінің негізін құрайды. Оқу және оқыту үдерісіндегі бағалау іс-әрекеті мәселесі педагогика теориясы мен тәжірибесінде өзекті мәселелердің бірі саналады. Себебі, тұлғаның дамуында маңызды саналатын іс-әрекет қашанда бағалау арқылы жүзеге асады. Сондай-ақ, бағалау оқыту үдерісінің маңызды компоненті ретінде өз алдына дамуы қажет.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау технологиясының оқыту үдерісіне енгізілуі бұл мәселенің ғылыми тұрғыдан негізделуінің маңызын айқындады. Осы орайда, педагогтердің бағалау іс-әрекетін дамыту мәселесі өзектенді.

Ғылыми зерттеу жұмысында педагогтердің оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетінің мәні, мазмұны, ерекшеліктері айқындалып, педагогтердің бағалау іс-әрекетін дамытудың шарттары, принциптері негізделген. Ғылыми жұмыста педагогтердің бағалау іс-әрекетін дамытуға кедергі келтіретін факторлар ретінде төмендегілер анықталған:

- Теориялық деңгейде – педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекеті мәселесін зерттеуде нақты ережелердің жоқтығы, осыған байланысты «бағалау», «критериалды бағалау» «педагогтің бағалау іс-әрекеті» ұғымдарының мазмұндық толықтырылуы мен олардың құрылымдық ерекшеліктерін нақтылаудың қажеттілігі;

- Эмпирикалық деңгейде педагогтердің бағалаудың жаңа жүйесін қолдануға болған мотивациясының әлсіздігі, бағалау іс-әрекетін жүзеге асыруда ұйымдастырушылық, коммуникативтік дағдыларының жеткіліксіздігі, білім алушылардың жетістіктерін бағалауда құзыреттіліктерді емес, білім деңгейін бағалауға басымдық беруі, бағалау құралдарын

қолдануда динамиканың жоқтығы мен бағалау стратегияларын тиімді қолдану дағдыларының жеткіліксіздігі.

Бұл факторлар негізінде төмендегідей қарама-қайшылықтар анықталған:

- қоғам, білім беру ұйымдарының және білім алушылардың бағалау іс-әрекетін жүзеге асыру біліктері дамыған педагогтерге болған объективті қажеттілігі мен педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамыту мәселесінің ғылыми негізделмеуі;
- педагогтердің оқыту үдерісінде критериалды бағалауды қолданудың тиімді жолдарын игеруге болған ұмтылысының артуы мен педагогтердің бағалау іс-әрекетін дамытудың ұйымдастырушылық - әдістемелік негіздерінің жүйеленбеуі;
- педагогтердің оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамытудың қажеттілігі мен осындай мүмкіндіктің жүзеге асуын қамтамасыз ететін тиімді шарттардың ғылыми негізделмеуі.

Осы анықталған қарама-қайшылықтар Масимова Хуршидам Ташболатқызының ғылыми жұмысының зерттеу проблемасының көкейкестілігін айқындайды және «Педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамыту» атты зерттеу тақырыбын терең ғылыми тұрғыда зерттеуді талап етеді.

Докторант зерттеудің мақсатына - педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамытуды ғылыми – теориялық негіздеу, педагогтердің бағалау іс-әрекетін дамытудың шарттарын айқындау, тәжірибеден өткізіп, оның тиімділігін дәлелдеу мәселесін шығарды.

Қойылған мақсатқа жету үшін және зерттеу міндеттерін шешу жолында докторант жан – жақты қарастырылған жоспар құрып, оны үш кезеңге сәйкес жүзеге асырды:

- қарастырылып отырған проблема бойынша материалдар жинақталып, оларға талдау жасалды, жүйеленді, ғылыми аппарат анықталды, педагогтердің озық тәжірибелері жиналып, қорытындыланды, тәжірибелік-эксперимент жұмысының бағдарламасы даярланды.

- педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамытудың ғылыми тұғырлары анықталып, тиімді шарттары негізделді, бағалау іс-әрекетін дамытудың құрылымдық – мазмұндық моделі жасалды.

- Зерттеу бойынша тәжірибелік – эксперименттік жұмыс «Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы «Алматы облысы бойынша педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты» базасында жүргізілді.

Тәжірибелік-эксперимент жұмысы барысында алынған қорытынды нәтижелерге талдау және өңдеу жасалынып, диссертациялық зерттеу жұмысы талапқа сай рәсімделген.

Қорыта келгенде, диссертант зерттеу барысында мақсатына қол жеткізіп ғылыми болжамын дәлелдеді. Докторлық зерттеудің нәтижелері халықаралық конференциялар, семинарларда, ҚР ҒЖЖБМ білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда және Scopus халықаралық журналдар базасына енген журналдарда баяндалды.

Х.Т.Масимованың зерттеу тақырыбының заманауи білім беруде өзектілігін, «Педагогтердің біліктілікті арттыру жағдайында оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау іс-әрекетін дамыту» тақырыбында дайындалған диссертациялық жұмыстың талаптарға сай жазылғанын ескере отырып, бұл зерттеу жұмысын қорғауға ұсынуға болады деп санаймын.

Шетелдік ғылыми жетекші

Гази Университеті «Педагогика ғылымдары»
институтының докторы, профессор

/қолтаңба/ Аднан Кан

Мөр: /Гази Университеті Педагогика факультетінің деканаты/